

**ЗНАЧЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ЗАНЯТЬ ПРИ ВИКЛАДАННІ
ОНКОЛОГІЇ ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВОЇ ДІЛЯНКИ СТУДЕНТАМ
СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ***¹І.Д. Костишин, ¹В.В. Голотюк, ¹Г.А. Гірна, ²В.Р. Романчук*¹ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет», м. Івано-Франківськ, Україна²КЗ «Прикарпатський клінічний онкологічний центр», м. Івано-Франківськ, Україна**Ключові слова:**

онкологія, злоякісні
новоутворення,
викладання,
студенти-
стоматологи.

Буковинський медич-
ний вісник. Т.22, № 1
(85). С. 160-164

DOI:

10.24061/2413-0737.
XXII.1.85.2018.23

E-mail:

golotiuk@rambler.ru

Мета роботи — підвищити ефективність навчального процесу та сприяти формуванню клінічного мислення при вивченні студентами стоматологічного факультету предмета «Онкологія» шляхом вдосконалення практично-орієнтованих видів навчально-методичної роботи.

Матеріал і методи. Здійснювали впровадження у навчальний процес практично-орієнтованих методів викладання предмета «Онкологія» серед студентів IV курсу стоматологічного факультету.

Результати. У статті висвітлені сучасні підходи до підготовки студентів стоматологічного факультету з предмета «Онкологія» на базі лікувально-профілактичної установи онкологічного профілю, де вони набувають знань щодо профілактики та ранньої діагностики злоякісних новоутворень щелепно-лицевої ділянки. Особливістю педагогічного процесу є забезпечення максимального контакту студентів з тематичними хворими і акцент на практичну складову дисципліни як одну з основних, що дозволяє здійснити формування професійно-компетентного фахівця з високим рівнем знань, необхідних для майбутньої практичної діяльності лікаря-стоматолога.

Висновки. Практичне професійно-орієнтоване викладання студентам-стоматологам онкології щелепно-лицевої ділянки на базі лікувально-профілактичних установ онкологічного спрямування дозволить майбутнім лікарям вміло і свідомо застосовувати отримані знання в умовах реальної клінічної ситуації. Запропонована модель навчального процесу позитивно впливає на підвищення рівня професійної підготовки студентів, збільшує їх мотивацію до навчання.

Ключевые

слова: онкология,
злокачественные
новообразования,
преподавание,
студенты-
стоматологи.

Буковинский медицин-
ский вестник. Т.22,
№ 1 (85). С. 160-164

**ЗНАЧЕНИЕ ПРАКТИЧЕСКОЙ СОСТАВЛЯЮЩЕЙ
ЗАНЯТИЙ ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ ОНКОЛОГИИ
ЧЕЛЮСТНО-ЛИЦЕВОЙ ОБЛАСТИ СТУДЕНТАМ
СТОМАТОЛОГИЧЕСКОГО ФАКУЛЬТЕТА***И.Д. Костишин, В.В. Голотюк, Г.А. Гирна, В.Р. Романчук*

Цель работы — повысить эффективность учебного процесса и способствовать формированию клинического мышления при изучении студентами стоматологического факультета предмета «Онкология» путем совершенствования практико-ориентированных видов учебно-методической работы.

Материал и методы. Осуществляли внедрение в учебный процесс практико-ориентированных методов преподавания предмета

«Онкология» среди студентов IV курса стоматологического факультета.

Результаты. В статье освещены современные подходы к подготовке студентов стоматологического факультета по предмету «Онкология» на базе лечебно-профилактического учреждения онкологического профиля, где они приобретают знания по профилактике и ранней диагностике злокачественных новообразований челюстно-лицевой области. Особенностью педагогического процесса является обеспечение максимального контакта студентов с тематическими больными и акцент на практическую составляющую дисциплины как одну из основных, что позволяет осуществить формирование профессионально-компетентного специалиста с высоким уровнем знаний, необходимых для будущей практической деятельности врача-стоматолога.

Выводы. Практическое профессионально-ориентированное преподавание студентам-стоматологам онкологии челюстно-лицевой области на базе лечебно-профилактических учреждений онкологического направления позволит будущим врачам умело и сознательно применять полученные знания в условиях реальных клинических ситуаций. Предложенная модель учебного процесса положительно влияет на повышение уровня профессиональной подготовки студентов, увеличивает их мотивацию к обучению.

Key words: oncology, malignant neoplasms, teaching, students-stomatologists.

Bukovinian Medical Herald. V.22, № 1 (85). P. 160-164

THE ROLE OF THE CLASS PRACTICAL COMPONENT IN TEACHING MAXILLOFACIAL AREA ONCOLOGY TO STOMATOLOGICAL FACULTY STUDENTS

I.D. Kostyshyn, V.V. Holotiuk, H.A. Hirna, V.R. Romanchuk

Objective. To improve the efficiency of the educational process and to contribute to the formation of clinical thinking in the dental faculty students studying the discipline "Oncology" through the improvement of practical-oriented types of teaching and methodological work.

Material and methods. Implementation of the practical-oriented methods of teaching the discipline "Oncology" to the students of the IV year of the dental faculty was introduced into the educational process.

Results. The article highlights modern approaches to the training of stomatological faculty students in the discipline "Oncology" on the basis of the medical institution of the oncological profile, where they acquire knowledge on the prevention and early diagnosis of malignant tumors in the maxillofacial region. The peculiarity of the pedagogical process is the provision of maximum contact of students with thematic patients and the emphasis on the practical component of the discipline as one of the main ones that allows the formation of a professionally competent specialist with the high level of knowledge necessary for the future practice of a dentist.

Conclusions. Practical vocational-oriented teaching to dental students of maxillofacial area oncology on the basis of oncological institutions will allow future doctors skillfully and consciously apply knowledge in conditions of real clinical situation. The proposed model of the educational process positively influences the increase of the level of professional training of students, increases their motivation to study.

Проблеми вищої медичної освіти

Вступ. Вища медична освіта України сьогодні переживає реорганізацію згідно з вимогами європейського освітнього процесу [1]. Велика увага приділяється розробці нових й вдосконаленню наявних методів і прийомів навчання, в тому числі при підготовці студентів-стоматологів. Здоров'я населення України безпосередньо пов'язане із якістю підготовки студентів у медичних навчальних закладах, при цьому впровадження новітніх форм навчання потрібно робити зі збереженням позитивних здобутків національної системи медичної освіти [2].

Онкологія, як навчальна дисципліна, є дуже важливою для студентів стоматологічного факультету, оскільки специфіка роботи лікарів-стоматологів потребує навичок широкого клінічного мислення під час професійної оцінки профільних хворих [3, 4]. Як відомо, шкіра обличчя, слизова оболонка губ і ротової порожнини, кістки лицевої частини черепа є поширеним місцем локалізації цілого ряду гістологічних форм злоякісних новоутворень, маніфестація яких спонукає хворого звертатися до лікаря-стоматолога [5, 6]. З іншого боку, робота останнього пов'язана з імовірним виявленням пухлинних захворювань, які не стали безпосередньою причиною звернення хворих. Тому тактика, яку обере лікар-стоматолог, може стати вирішальним фактором у збереженні життя та здоров'я хворого [5, 7].

Необхідність якісної професійної підготовки лікарів-стоматологів із дотриманням принципів горизонтальної міждисциплінарної інтеграції зумовлена високою захворюваністю на рак органів щелепно-лицевої ділянки, з приводу якого в Україні щорічно на облік вперше стають більше 3100 осіб. Серед них лише 30-40% пацієнтів виявляють на I-II стадіях захворювання [8]. Натомість, показник занедбаності, що призводить до високої смертності протягом одного року після встановлення діагнозу, становить 40,5-54,0% [9, 10].

Більшість пухлин щелепно-лицевої ділянки належать до візуальних форм онкопатології, тому необхідність раннього виявлення зазначених новоутворів на I-II стадіях захворювання є правомірним, що дасть можливість при застосуванні сучасних методів лікування забезпечити повне видужання 80-85% даної категорії хворих.

Вирішити проблему профілактики та раннього виявлення пухлин щелепно-лицевої ділянки без участі стоматологів онкологічна служба неспроможна, оскільки це ґрунтується на регулярному відвідуванні стоматолога, формуванні адекватного рівня санітарно-гігієнічної обізнаності широкого загалу населення, формуванні з дитячого віку навичок дотримання правил гігієни порожнини

рота. Надходження в лікувальні заклади онкологічного профілю хворих із за давними формами пухлин пояснюється в більшості випадків незнанням лікарями-стоматологами клінічних проявів передпухлинних станів та ознак малігнізації. У багатьох із них відсутня онкологічна настороженість, вони погано орієнтуються в етапах диспансеризації, чітко не знають подальших дій при виявленні хворого із злоякісною пухлиною щелепно-лицевої ділянки.

Мета роботи. Підвищити ефективність навчального процесу та сприяти формуванню клінічного мислення при вивченні студентами стоматологічного факультету предмета «Онкологія» шляхом вдосконалення практично-орієнтованих видів навчально-методичної роботи.

Матеріал і методи. Впровадження у навчальний процес практично-орієнтованих методів викладання предмета «Онкологія» серед студентів IV курсу стоматологічного факультету.

Результати дослідження та їх обговорення. Оптимізація фахової підготовки лікарів-стоматологів з курсу онкології щелепно-лицевої ділянки передбачена навчальною програмою IV курсу стоматологічного факультету, яка складається з 4 лекційних годин, 20 годин практичних занять та 8 годин самостійної роботи студентів [11]. Таким чином, практична складова цієї клінічної дисципліни є однією з основних. Тому, з метою покращення якості підготовки лікарів-стоматологів Івано-Франківського національного медичного університету їх навчання проводиться на кафедрі онкології, де є кваліфіковані науково-педагогічні кадри спеціалістів-онкологів. Кафедра розташована на базі комунального закладу «Прикарпатський клінічний онкологічний центр». Завдяки концентрації хворих в одному спеціалізованому закладі, у відділенні пухлин голови і шиї, навчальний процес проводиться з максимальною наочністю для студентів і практичною значимістю кожного заняття. Студенти-стоматологи, опановуючи теоретичний і практичний курс з предмета «Онкологія щелепно-лицевої ділянки» в клініці мають можливість значно покращити власні знання, практичні навички, клінічне мислення. Студенти більше 50% часу практичного заняття проводять біля ліжка хворого. Відбувається становлення контакту лікар-пацієнт, при налагодженні якого вони збирають скарги та анамнез, виконують фізикальне обстеження. Для роботи з пацієнтами в палаті і на прийомі в поліклініці для студентів розроблені спеціальні протоколи опитування, огляду і клінічного обстеження хворих, залежно від типу і локалізації запідозреної/виявленої у них онкопатології. У даних протоколах акцентується

Problems of higher medical education

увага на пріоритетності і діагностичній цінності тих чи інших методів дослідження, залежно від локалізації пухлин. Всім бажаючим надаються методичні матеріали, що містять систематизовані і проілюстровані графічною інформацією з кафедрального архіву алгоритми фізикального обстеження хворих. На основі отриманих клінічних даних та аналізу результатів додаткових методів дослідження студенти встановлюють попередній чи остаточний діагноз, заповнюють карту амбулаторного хворого та навчальну історію хвороби. Разом із викладачем вони здійснюють диференційовану діагностику між типовими передраковими станами, раком та іншими патологіями, виконують необхідні маніпуляції, проводять клінічний розбір хворих.

З метою удосконалення оволодіння студентами діагностичними прийомами та маніпуляціями, пов'язаними з виявленням пухлин візуальних локалізацій, на кафедрі онкології розроблені друковані та електронні матеріали, які дозволяють студентам самостійно або за допомогою викладача сформувати візуальний стереотип того чи іншого методу обстеження. У подальшому, перед тим, як працювати безпосередньо з хворими, проводиться закріплення навиків шляхом їх відпрацювання на сучасних муляжах, які надзвичайно точно відтворюють різні форми і стадії патологічного процесу в органах. Макропрепарати пухлин шкіри та муляжі пухлин губи та ротової порожнини достовірно відтворюють зовнішній вигляд добро- і злоякісних новоутворів, що за умов відсутності в повному обсязі тематичних хворих у стаціонарі на момент проведення заняття дозволяє студентам сформувати уявлення про макроскопічну характеристику пухлин з метою успішної їх візуальної діагностики в подальшій практичній діяльності.

Висновки. Отже, практичне професійно-орієнтоване викладання студентам-стоматологам онкології щелепно-лицевої ділянки на базі лікувально-профілактичних установ онкологічного спрямування дозволить майбутнім лікарям вміло і свідомо застосовувати отримані знання в умовах реальної клінічної ситуації. Вони зможуть приймати ефективне і компетентне рішення у випадку підозри на злоякісне захворювання, розпізнати рак на ранніх стадіях, що сприятиме ефективному його лікуванню. Запропонована модель навчального процесу позитивно впливає на підвищення рівня професійної підготовки студентів, збільшує їх мотивацію до навчання.

Перспективи подальших досліджень. Подальше впровадження та застосування сучасних різноманітних методів навчання для підвищення

ефективності засвоєння дисципліни.

Список літератури

1. Підаєв АВ, Передерій ВГ. Болонський процес в Європі. Одеса: ОДМУ; 2004. 192 с.
2. Вороненко ЮВ. Шляхи наближення вищої медичної освіти в Україні до міжнародних стандартів. Українські медичні вісті. 1997; 1: 59-60.
3. Бондаренко ИИ, Сладкая ЛИ. Пути совершенствования практической подготовки студентов. Вопросы стоматологического образования. 2003; 3: 25-27.
4. Педорек АП, Хоружая РЕ. Диагностические алгоритмы как элемент формирования клинического мышления у стоматологов. Украинский стоматологический альманах. 2008; 1: 10-13.
5. Мілерян ВС. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять у медичних вузах: методичний посібник. К.: Вища школа; 2004. 80 с.
6. Курлянд ЗІ, редактор. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. К.: Знання, 2007. 495 с.
7. Тимофєєв ОО, Вітковська СВ, Тимофєєв ОО, Максимча СВ. Основи дидактики вищої школи на до- та післядипломній стадіях навчання лікаря-стоматолога. К.: Науковий світ; 2010. 110 с.
8. Костишин ІД, Бойко ВВ, Романчук ВР, Гірна ГА. Рак порожнини рота — діагностика і лікування в Івано-Франківській області. Галицький лікарський вісник. 2015; 22 (4): 119-121.
9. Костишин ІД, Левандовський РА, Бойко ВВ, Голотюк ВВ. Показники діагностики та результати різних методів лікування хворих на рак гайморових пазух у 2001-2010 рр. в Івано-Франківській області. Український радіологічний журнал. 2011; XIX(2): 186-88.
10. Колеснік ОО, редактор. Рак в Україні, 2015-2016. Захворюваність, смертність, показники діяльності онкологічної служби. Бюлетень національного канцер-реєстру України. К. 2017; 18: 123 с.
11. Типова навчальна програма з дисципліни «хірургічна стоматологія» для студентів стоматологічних факультетів вищих навчальних закладів освіти III-IV рівнів акредитації, спеціальність 7.1201005 «Стоматологія». Київ: центральний кабінет з вищої медичної освіти МОЗ України. 2011: 46-48.

References

1. Pidaiev AV, Perederii VH. Bolonskyi protses v Yevropi [Bologna process in Europe]. Odesa: ODMU; 2004. 192 s. (in Ukrainian).
2. Voronenko Yu V. Shliakhy nablyzhenia vyshchoi medychnoi osvity v Ukraini do mizhnarodnykh standartiv [Ways of approaching higher medical education in Ukraine to international standards]. Ukrainski medychni visti. 1997; 1: 59-60. (in Ukrainian).
3. Bondarenko II, Sladkaja LI. Puti sovershenstvovaniya prakticheskoy podgotovki studentov. Voprosy stomatologicheskogo obrazovaniya [Ways to improve the practical training of students]. 2003; 3: 25-27. (in Russian).
4. Pedorec AP, Horuzhaja RE. Diagnosticheskie algoritmy kak jelement formirovaniya klinicheskogo myshleniya u stomatologov [Diagnostic algorithms as an element of the formation of clinical thinking in dentists]. Ukrainskyi stomatolohichniy almanakh. 2008; 1: 10-13. (in Russian).
5. Milerian VIe. Metodychni osnovy pidhotovky ta provedennia navchalnykh zaniat u medychnykh vuzakh: metodychni posibnyk [Methodical bases of training and conducting of training courses in medical universities].

Проблеми вищої медичної освіти

- К.: Vyshcha shkola; 2004. 80 s. (in Ukrainian).
- Kurliand ZI, redaktor. Pedagogika vyshchoi shkoly [High School Pedagogy]. K.: Znannia, 2007. 495 s. (in Ukrainian).
 - Tymofeiev OO, Vitkovska SV, Tymofeiev OO, Maksymcha SV. Osnovy dydaktyky vyshchoi shkoly na do- ta pisliadyplomnii stadiiakh navchannia likaria-stomatologa [Fundamentals of Higher School Didactics at the Post-Graduate Stages of the Doctor-Dentist Training]. K.: Naukovyi svit; 2010. 110 s. (in Ukrainian).
 - Kostyshyn ID, Boiko VV, Romanchuk VR, Hirna HA. Rak porozhnyny rota — diahnozyka i likuvannia v Ivano-Frankivskii oblasti [Oral Cavity Cancer — Diagnosis and Treatment in Ivano-Frankivsk Region]. Halytskyi likarskyi visnyk. 2015; 22 (4): 119-121. (in Ukrainian).
 - Kostyshyn ID, Levandovskiy RA, Boiko VV, Holotuk VV. Pokaznyky diahnozyky ta rezultaty riznykh metodiv likuvannia khvorykh na rak haimorovykh pazukh u 2001-2010 rr. v Ivano-Frankivskii oblasti [Diagnosic parameters and results of various treatment approaches for patients with thyroid gland cancer in 2001-2010 in Ivano-Frankivsk region]. Ukrainskyi radiolohichnyi zhurnal. 2011; KhIKh(2): 186-88. (in Ukrainian).
 - Kolesnik OO, redaktor. Rak v Ukraini, 2015-2016. Zakhvoriuvanist, smertnist, pokaznyky diialnosti onkologichnoi sluzhby [Incidence, mortality, indicators of the oncological service]. Biuleten natsionalnoho kantser-reiestru Ukrainy. K. 2017; 18: 123 s. (in Ukrainian).
 - Typova navchalna prohrama z dysypliny «khirurhichna stomatolohiia»dlia studentiv stomatolohichnykh fakul'tetiv vyshchykh navchalnykh zakladiv osvity III-IV rivniv akredytsatsii, spetsialnist 7.1201005 «Stomatolohiia» [Typical study program on discipline "Surgical stomatology" for students of stomatological departments of higher educational institutions of the III-IV accreditation levels, specialty 7.1201005 "Dentistry"]. Kyiv: tsentralnyi kabinet z vyshchoi medychnoi osvity MOZ Ukrainy; 2011: 46-48. (in Ukrainian).

Відомості про авторів:

Костишин І.Д. — к.мед.н., доцент кафедри онкології Вищого державного навчального закладу України «Івано-Франківський національний медичний університет», м. Івано-Франківськ, Україна.
 Голотюк В.В. — к.мед.н., доцент кафедри онкології Вищого державного навчального закладу України «Івано-Франківський національний медичний університет», м. Івано-Франківськ, Україна.
 Гірна Г.А. — асистент кафедри онкології Вищого державного навчального закладу України «Івано-Франківський національний медичний університет», м. Івано-Франківськ, Україна.
 Романчук В.Р. — головний лікар комунального закладу «Прикарпатський клінічний онкологічний центр», м. Івано-Франківськ, Україна.

Сведения об авторах:

Костышин И.Д. — к.мед.н., доцент кафедры онкологии Высшего государственного учебного заведения Украины «Ивано-Франковский национальный медицинский университет», г. Ивано-Франковск, Украина.
 Голотюк В.В. — к.мед.н., доцент кафедры онкологии Высшего государственного учебного заведения Украины «Ивано-Франковский национальный медицинский университет», г. Ивано-Франковск, Украина.
 Гирна Г.А. — ассистент кафедры онкологии Высшего государственного учебного заведения Украины «Ивано-Франковский национальный медицинский университет», г. Ивано-Франковск, Украина.
 Романчук В.Р. — главный врач коммунального учреждения «Прикарпатский клинический онкологический центр», г. Ивано-Франковск, Украина.

Information about the authors:

Kostyshyn I.D. — Candidate of medical sciences, Associate Professor, Department of Oncology, Higher State Educational Institution of Ukraine «Ivano-Frankivsk National Medical University», Ivano-Frankivsk, Ukraine.
 Golotyuk V.V. — Candidate of medical sciences, Associate Professor, Department of Oncology, Higher State Educational Institution of Ukraine «Ivano-Frankivsk National Medical University», Ivano-Frankivsk, Ukraine.
 Girna G.A. — Assistant professor, Department of Oncology, Higher State Educational Institution of Ukraine «Ivano-Frankivsk National Medical University», Ivano-Frankivsk, Ukraine.
 Romanchuk V.R. — Head Physician of the Communal Institution "Precarpathian Clinical Oncology Center", Ivano-Frankivsk, Ukraine.

Надійшла до редакції 27.11.2017

Рецензент – д.мед.н.: Бодяка В.Ю.

© І.Д. Костишин, В.В. Голотюк, Г.А. Гірна, В.Р. Романчук, 2018